

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

4. - 10. novembar 2017. godine

Bilten broj 45/2017

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	4
U izveštaju Agencije ništa o kontroli.....	4
Nadzor pri izvršenju javnih nabavki	5
Čeka se tužilaštvo.....	5
Tužilaštvo naslabija karika, Vulin indikativan primer.....	6
Polemika.....	8
Zvaničnici EU zatvaraju oči.....	8
Deo civilnog društva bi da politizuje pregovore sa EU.....	9
Reagovanje TS na saopštenje Ministarstva i Pregovaračkog tima.....	11
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	13
Rajski papiri.....	13
Uzbunjivač.....	13
Mediji	14
Tajna “trećih ljudi”	14

Aktivnosti

Programski direktor Transparentnosti, Nemanja Nenadić govorio je na konferenciji o demokratskoj participaciji. Konferenciju su organizovali Centar za unapređivanje pravnih studija, zajedno sa Ministarstvom za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Ministarstvom pravde i Kancelarijom za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije, a održana je u Beogradu, Palata Srbije, u utorak 7. novembra 2017. godine.

Cilj konferencije je, prema navodima organizatora bilo afirmisanje ideje o demokratskoj participaciji, kao i specifičnih mehanizama učešća građana i organizacija civilnog društva u donošenju najvažnijih pravnih i političkih odluka, a posebno putem javnih konsultacija, javnih rasprava i građanskih inicijativa, i to u krugu nadležnih organa vlasti, organizacija civilnog društva i medija.

U uvodnom delu konferencije su govorili Ivan Bošnjak, državni sekretar u Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Čedomir Backović, pomoćnik ministra u Ministarstvu pravde i predsednik pregovaračke grupe vlade Republike Srbije za poglavlje 23 i Žarko Stepanović, v.d. direktora Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom Vlade Republike Srbije. Uporedna iskustva u razvoju demokratske participacije i promena u pristupu demokratskim mehanizmima od strane građana u savremenom društvu, je predstavio Ralf du Long, ekspert iz Holandije. Zatim su predstavnici nevladinih organizacija iz Srbije predstavili svoja iskustva u primeni mehanizama demokratske participacije. Tu je bilo reči o javnim raspravama u pripremi zakona i sprovođenja građanskih inicijativa, kao i nekim konkretnim pitanjima (konsultacije u vezi sa stanovanjem Roma i uklanjanjem preprema za osobe sa invaliditetom koje se kreću uz pomoć kolica na teritoriji grada Niša).

Nemanja Nenadić je u diskusiji objasnio značaj javnih rasprava za sprečavanje korupcije i o efektima koji po značaju prevazilaze popravljnje jednog konkretnog nacrta zakona. Osvrnuo se i na nekoliko aktuelnih pitanja – neuređenost javne rasprave koja prethodi donošenju ili izmenama ustava i nedavno obećanje predsednice Vlade da će zakoni biti donošeni tek nakon konsultacija sa privredom i građanskim društvom. On je pri tom ukazao da predsednica Vlade može da ostvari taj cilj na jednostavan način, tako što neće uvrstiti u dnevni red sednica Vlade ni jedan zakonski predlog koji nije prethodno prošao javnu raspravu.

Zatim je predstavio konkretna iskustva organizacije Transparentnost – Srbija u vezi sa javnim raspravama – slučajeve kada su predlozi prihvatani i kada su odbijani (sa obrazloženjem ili bez njega), i kakve je to posledice imalo. Podsetio je i na analizu pravnog okvira za javne rasprave i preporuke koje je Transparentnost – Srbija davala u vezi sa tim, naročito tokom 2013. i 2014, na činjenicu da je zahvaljujući našem zalaganju ovo pitanje uključeno i u antikorupcijska strateška dokumenta, ali i na to da pravni okvir za javne rasprave u Srbiji i dalje nije značajno popravljen. Transparentnost Srbija o ovom pitanju govori i u kontekstu evropskih integracija i najmanje dva puta godišnje obaveštava Evropsku komisiju o tome koliko se poštuju pravila o javnim raspravama u Srbiji i šta su glavni problemi.

Pored toga, ne treba zaboraviti da se o javnim raspravama i njihovom uređivanju govori i u drugim međunarodnim organizacijama. One su bitne za ocene koje daje OECD / SIGMA o javnoj upravi, ali u oblasti borbe protiv korupcije bile su predmet analize i preporuka u četvrtom krugu evaluacije Grupe zemalja za borbu protiv korupcije (mehanizam Saveta Evrope). Ove veoma značajne preporuke Srbija još nije ispunila.

Nenadić je govorio takođe i o nekim specifičnim javnim raspravama, odnosno njihovom odsustvu. Ukazao je na rezultate istraživanja Indeks otvorenosti budžeta, koji su za Srbiju najslabiji upravo u delu koji se odnosi na (ne)mogućnost učešća građana. U pogledu budžeta i dalje nema mogućnosti građana da učestvuju u procesu planiranja, osim u nekim lokalnim samoupravama. Dalje, podsetio je na lošu praksu kod izmena urbanističkih planova, kada predstavnici lokalnih vlasti ne daju suvisle odgovore na primedbe koje dobiju tokom tzv. „javnog uvida“. Na kraju je pozvao i prisutne predstavnike nevladinih organizacija da se koriste javnim raspravama onda kada su raspisane, i da pokažu da im je stalo do toga, jer će inače vlasti imati izgovor za odsustvo konsultacija, koji se i sada često može čuti – da su pribavili mišljenja od nadležnih organa, da su svi koji imaju šta da kažu i onako bili uključeni i da bi formalna javna rasprava samo odložila usvajanje važnog akta.

Nenadić je 8.novembra prisustvovao i promociji nove Bele knjige Saveta stranih investitora i imao više susreta sa učesnicima.

Saradnici TS Rade Đurić i Zlatko Minić sastali su se sa Tiborom Mesmanom, koji se bavi istraživanjem o položaju radnika u automobilskoj industriji u regionu. Đurić i Minić predstavili su detalje iz našeg istraživanja o subvencijama stranim investitorima, dostupnim podacima i izvorima podataka o zapošljavanju radnika, kao i podatke iz Antikorupcijskog savetovališta o eventualnim pritužbama sindikata i zaposlenih u industriji autodelova u Srbiji.

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) Transparentnosti Srbija je tokom protekle nedelje primilo 11 poziva na besplatni broj 0800 081 081, a još 12 slučaja je otvoreno na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, lično (Pamotićeveva 31/III) ili pronađenih na internetu i u pres klipingu. I u ovom Biltenu predstavljamo dva slučaja iz Savetovališta.

Na našoj [Facebook stranici](#), ove sedmice smo objavili devet tekstova, komentara i linkova u vezi sa korupcijskim i antikorupcijskim temama i aktuelnostima. [Na sajtu](#) smo objavili devet tekstova. U protekloj sedmici u medijima je objavljena 81 vest ili prilog o aktivnostima naše organizacije ili vest u kojoj su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

U izveštaju Agencije ništa o kontroli

10. novembar 2017.

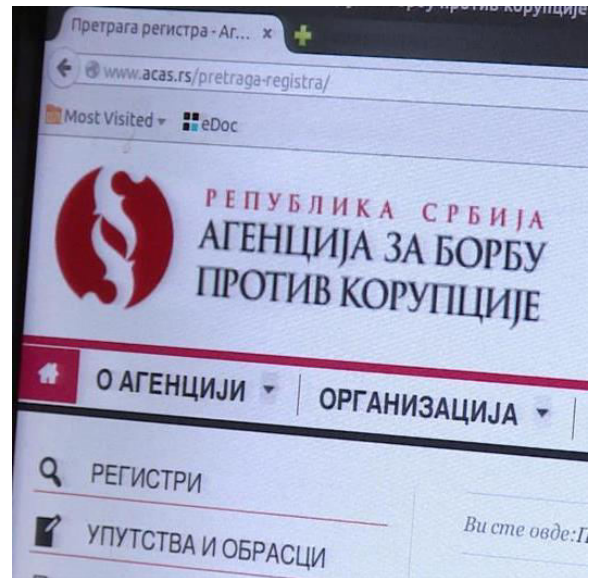
Izveštaj Agencije za borbu protiv korupcije o troškovima kampanje za izbor predsednika Republike pokazao je da je ova kampanja bila specifična po drastičnom povećanju broja i vrednosti donacija kojim su kampanje kandidata pomogli građani Srbije. Izveštaj međutim ne navodi da li je Agencija vršila dodatne provere ovih donacija kao ni da li je i u kojim slučajevima zbog sumnje da su prikazani podaci lažni ili nepotpuni preduzela mere iz svoje nadležnosti i zatražila postupanje drugih nadležnih organa.

Za razliku od upravo predstavljenog Izveštaja o troškovima predsedničke kampanje, prethodni dokumenti Agencije o finansiranju kampanja i partija, objavljeni su kao Izveštaji o kontroli tih troškova i sadržali su analize, zaključke o nalazima kontrole i podatke o preduzetim merama.

„Ovaj izveštaj se sasvim ispravno ne zove izveštaj o kontroli troškova izborne kampanje za predsednika Republike, nego samo izveštaj o troškovima“ kaže za Insajder.net programski direktor organizacije Transparentnost Srbija Nemanja Nenadić.

On navodi da najnoviji izveštaj Agencije o kampanji za predsedničke izbore pruža samo naznake o mogućim nepravilnostima i iniciranju postupaka pred nadležnim organima, ali ne i spisak prekršaja zbog kojih će biti pokrenuti postupci.

„Nije opisano kakve su sve provere vršene kod drugih državnih organa, političkih stranaka, banaka i pružalaca usluga u kampanji, na šta

Agencija ima pravo, kao ni da li su ti podaci u potpunosti pribavljeni“, kaže Nenadić.

Agencija nema obavezu već samo ovlašćenje da proverava nepravilnosti

On dodaje da je problem što Zakon i ne propisuje šta bi Agencija morala da uradi u okviru kontrole, niti rokove u kojima bi trebalo da postupi.

„Zbog svih tih razloga ostaje da se nadamo da ovo nije konačan izveštaj u vezi sa izbornom kampanjom za predsednika Srbije i da će naknadno biti objavljen potpuniji izveštaj o kontroli“ rekao je za Insajder programski direktor Transparentnosti.

Međutim, novinarima Insajdera je u odeljenju za saradnju sa medijima Agencije za borbu protiv korupcije rečeno da nikakvog dodatnog izveštaja o finansiranju kampanje za predsedničke izbore 2017 neće biti.

Nadzor pri izvršenju javnih nabavki

9. novembar 2017.

Već i samo podnošenje krivične prijave protiv nekoliko ljudi za koje se sumnja da su krivi za nekvalitetnu izgradnju dela autoputa, nedovoljan nadzor ili prikrivanje tih propusta, veoma je značajan događaj.

Ministarstvo građevinarstva podnelo je krivičnu prijavu Tužilaštvu za organizovani kriminal protiv 14 odgovornih na čelu sa bivšim ministrom Milutinom Mrkonjićem, kao i protiv direktora preduzeća PzP "Beograd" Bore Jelića, AS "Putevi Užice" Milana Bojovića i Ratomira Todorovića, direktora AD "Planum".

Na spisku osumnjičenih su i inženjeri iz Instituta

МИХАЈЛОВИЋЕВА: НЕ МОЖЕ НИКО ДА НЕ БУДЕ
ОДГОВОРАН ЗА ТО ШТО ПЛАЋАМО МИЛИЈАРДУ ЗА ВЕЋ
УРАЂЕН ПУТ

08.11.2017 - 15:46

Потпредседница Владе и министарка
грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре,
проф. др Зорана Михајловић, рекла је данас да
не може да нико не буде одговоран због тога што
ће грађани Србије платити још милијарду динара
за пут који је већ израђен и да је због тога
министарство којим руководи поднело кривичну
пријаву против 14 лица, међу којима су бивши
министар инфраструктуре, представници
извођача и надзора.

"У претходне три године много смо урадили и немам намеру да стојим иза било чијег нерада, неодговорности или заваштука, а на туžилаштву је да каже да ли постоји основа да се кривична пријава претвори у оптужницу. Ово је порука свима да смо успоставили систем, да се много тога променило и да се ником неће толерисати пропуст, било да ради километар или 100 километара пута", рекла је Михајловићева.

za puteve, "Koridora Srbije" i Saobraćajnog instituta CIP koji su bili angažovani kao nadzorni organ i trebalo je da ukažu na propuste i korišćenje neadekvatnog materijala.

TS godinama ukazuje da kod javnih nabavki više problema nastaje usled nedovoljno kvalitetnog nadzora planiranja nabavki i izvršenja ugovora, nego u fazi koja je najizloženija pogledu javnosti – tender i ocena ponuda.

Zbog toga ćemo se založiti da se i pri izmenama Zakona o JN koje se očekuju do kraja godine vodi računa o tome i da se naručiocima obavežu da objave veći broj podataka koji se odnose na ove dve faze.

Čeka se tužilaštvo

8. novembar 2017.

Poverenik za samostalnost tužilaca Goran Ilić izjavio je da bi trebalo sačekati odluku javnog tužioca povodom sumnji u način na koji je Srpska napredna stranka sakupljala novac u preizbornim kampanjama, ali da bi, bez obzira da li predloži gonjenje ili misli da za to nema mesta, trebalo da obrazloži javnosti zašto je doneo takvu odluku.

"Takodje, ta odluka bi trebalo da bude doneta u razumnom roku jer bi odugovlačenje u predmetu za koji je javnost zainteresovana podrivalo poverenje javnosti u tužilaštvo, ostavljajući utisak da se zbog spoljnih pritisaka odugovlačilo sa odlukom", rekao je Ilić za agenciju Beta.

On je naveo da ne vidi razlog zbog koga javni tužilac ne bi sazvaio konferenciju za medije i obrazložio odluku u meri u kojoj je moguće, a štiteći pretpostavku nevinosti i pravo na privatnost.

"Bez potpunih i jasnih razloga javnost će ostati u uverenju da se nešto prikriva. Obrazloženje odluke je u interesu javnosti i tužilaštva jer je u prošlosti zatvorenost tužilaštva za javnost stvarala utisak da su tužioci u politički osjetljivim predmetima postupali nesamostalno", kaže Ilić.

Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija rekao je da, prema Zakonu o finansiranju političkih aktivnosti, onima koji daju ili primaju donacije suprotno zakonu prethodi kazna od tri meseca do pet godina zatvora.

"Davalac nezakonitog priloga i odgovorno lice za primanje priloga su odgovorni pod uslovom da se može utvrditi namera skrivanja identiteta

onog koji daje donaciju ili vrednosti donacije. U svakom slučaju, predmet ispitivanja bi trebalo da bude utvrđivanje toga šta se dogodilo, odnosno da javni tužilac izvrši sve potrebne radnje, dakle sasluša davaoце priloga. Pre svega one koje je označila Agencija za borbu protiv korupcije kao problematične jer su kao donatori navedeni građani koji su socijalni slučajevi", kazao je Nenadić za agenciju Beta.

Tužilaštvo naslabija karika, Vulin indikativan primer

5. novembar 2017.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić izjavio je za Fonet da je najslabija karika u antikoruptivnom lancu institucija, tužilaštvo, insituciju koja ima najveću odgovornost, a čije nepostupanje istovremeno ima i najozbiljnije posledice.

Na pitanje o najekskluzivnijem slučaju koji je u poslednje vreme ostao nerešen, Nenadić je izdvojio primer stana ministra Aleksandra Vulina i novca koji je navodno iz Kanade pozajmio od tetke svoje supruge.

Mada nema dokaza da je reč o korupciji, njegovo objašnjenje ne deluje realno, smatra Nenadić. "Taj slučaj je bitan, jer nije uloženi čak ni trud da se javnosti pruži bilo kakvo razumno objašnjenje o poreklu te imovine, a očigledno je da postoji neki problem", naglasio je Nenadić i ocenio da je "vlast ušla u fazu da više ne oseća potrebu i nužnost da objasni i opravda svoje postupke pred građanima".

"Jednom kada se dosegne ta faza, onda sve postaje moguće, a ovo nije jedini takav slučaj", naveo je on i "indikativnim" označio i stanje u sudskim postupcima protiv pripadnika bivše vlasti.

"Ni u tim slučajevima nema presuda, ili su veoma retke", podsetio je Nenadić, pominjući, kao primer, prvostepenu presudu protiv bivšeg ministra iz Demokratske stranke (DS), Olivera Dulića.

Taj slučaj Nenadić vidi kao zanimljiv i zato što su Dulić, njegov pomoćnik i bivši direktor Puteva Srbije, osuđeni za delo "pomaganja stranom investitoru da preskoči propisane birokratske procedure".

Prema njegovim rečima, "istovremeno imamo zvaničnu politiku, pretočenu u zakone, po kojoj se investitori privlače značajnim finansijskim subvencijama, a predstavnici vlasti gotovo svakodnevno promovisu interese pojedinih odabranih kompanija".

"Na ovom se primeru vidi varljivost granica između toga da li će isto ponašanje biti ocenjeno kao krivično delo ili kao vrhunski doprinos ekonomskom prosperitetu zemlje", rekao je Nenadić.

Poredeći sadašnje stanje u domenu borbe protiv korupcije sa situacijom od pre nekoliko godina, kada je na vlasti bila DS sa koalicionim partnerima, Nenadić je primetio da su okolnosti

suštinski različite. Taj stav je argumentovao činjenicom da je DS bila u poziciji da zadovoljava "interese koalicionih partnera koji su imali učenjivački kapacitet, a da Srpska napredna stranka (SNS) danas za tim nema potrebu".

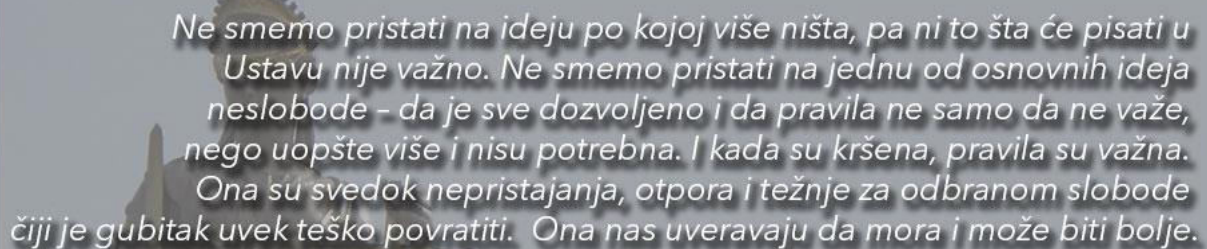
"Koncentrisana moć je na početku imala pozitivnih rezultat, jer službenici na nižim nivoima iz straha nisu preduzimali samostalne akcije koruptivnog tipa. Međutim, kasnije kada vrh administracije staje iza nekih postupaka, onda i niži nivoi idu istim putem", objasnio je Nenadić i naglasio razliku:

"Da pojednostavim, nekada je bilo više nameštanja tendera, a sada se za najveće poslove tenderi i ne organizuju".

Na pitanje da li je centar korupcije u vrhu vladajuće političke partije, kao što je Verica Barać svojevremeno tvrdila za DS, Nenadić je odgovorio da je "naravno SNS preuzela ulogu nekadašnje DS, ali i svih drugih stranaka koje su sa njom bile u savezu".

Ipak, prema njegovim rečima, ako se meri "količina" korupcije, "možda je sada čak manje ima, jer je ranije bilo više interesa koje je trebalo zadovoljiti, a sada je taj interes koncentrisan".

"Umesto državnih institucija, o svim bitnim pitanjima nekada su odluke donosile stranačke centrale, a danas odluke donosi samo jedna centrala", rekao je Nenadić.

Ne smemo pristati na ideju po kojoj više ništa, pa ni to šta će pisati u Ustavu nije važno. Ne smemo pristati na jednu od osnovnih ideja neslobode – da je sve dozvoljeno i da pravila ne samo da ne važe, nego uopšte više i nisu potrebna. I kada su kršena, pravila su važna. Ona su svedok nepristajanja, otpora i težnje za odbranom slobode čiji je gubitak uvek teško povratiti. Ona nas uveravaju da mora i može biti bolje.

sudija Miodrag Majić

Polemika

Zvaničnici EU zatvaraju oči

5. novembar 2017.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić izjavio je za Fonet da namera Srbije za pridruživanje Evropskoj uniji (EU) nije pretočena u delo i da se "ne može reći da je vladavina prava prirotitet ni za EU, ni za Srbiju".

On se pozvao na zvanične podatke, prema kojima je ispunjavanje planova u poglavljima 23 i 24 daleko ispod 100 odsto i konstatovao da je reč o neuspehu. Očigledno je da se unutar same izvršne vlasti tim temama ne posvećuje dovoljno pažnje, naglasio je Nenadić.

Nenadić je rekao da ne razume odgovor Ministarstva za evropske integracije i Pregovaračkog tima koaliciji sedam nevladinih organizacija, prEUGovor, koja je nezavisni izveštaj o ispunjavanju planova u poglavljima 23 i 24 poslala na adrese nadležnih institucija.

Ministarstvo i Pregovarački tim se u saopštenju bave formom, a ne sadržinom, nisu odgovorili ni na jedno od 179 pitanja, niti su se bavili našom analizom, već su rekli da prEUGovor nije deo platforme i procedure za usvajanje pregovaračkih dokumenata, podsetio je Nenadić.

Prema njegovim rečima, nije dobro to što "Ministarstvo i Pregovarački tim zatvaraju kanale komunikacije sa delom nevladinog sektora, jer nisu deo zvaničnih procedura".

Upitan kako objašnjava "zastoj u reformama" u kontekstu poglavlja 23 i 24 koja se odnose na vladavinu prava, pravosuđe, slobode i bezbednost, na šta u izveštaju i ukazuje prEUGovor, Nenadić je odgovorio da se to može objasniti i konkretnim primerom javne diskusije o promeni Ustava u domenu pravosuđa.

"Cilj promena je da se pravosuđe liši političkog uticaja, naročito kod izbora sudija i tužilaca i da, u tom smislu, ministar pravde i predsednik Odbora Skupštine Srbije za pravosuđe ne budu članovi Visokog saveta sudstva (VSS) i Državnog veća tužilaca (DVT)", objašnjava Nenadić. "Ukoliko vlast zaista želi da otkloni uticaj na pravosuđe, dovoljno bi bilo da to dvoje funkcionera ne dolaze na sednice VSS i DVT. Ali oni, ne samo da dolaze, već i aktivno učestvuju u glasanju", napomenuo je Nenadić i ocenio da je to "jedan od dokaza da iskazana namera vlasti za promenama nema potvrdu u praksi".

Upitan kako objašnjava da, uprkos zastoj u poglavljima 23 i 24, predstavnici EU hvale napredak i najavljuju otvaranje novih poglavlja, Nenadić uzvraća da "otvaranje novih poglavlja jeste u interesu građana i da nema ništa protiv da ih Srbija otvori sva". Prema njegovom mišljenju, "bilo bi, međutim,

Brussels, 10.11.2015
SWD(2015) 211 final

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT

SERBIA
2015 REPORT

Accompanying the document

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN
PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL
COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS

EU Enlargement Strategy

korisno da zvaničnici EU ne zatvaraju oči pred onim temama koje sami, u načelnim ocenama, ističu kao bitne, poput borbe protiv korupcije i vladavine prava".

"Vladavina prava je jednostavna, usvojite propise i poštuju ih. Ne krši Zakon o javnim preduzećima neki Pera Pisar, već taj zakon potpuno otvoreno krši Vlada Srbije, ista ona institucija koja je zakon i predložila", poručio je Nenadić. Ta se činjenica, kako je napomenuo, u izveštajima Evropske komisije pominje stidljivo, dok je u izjavama zvaničnika EU skoro nikada nema. "Ako je to tako, onda se ne može reći da je vladavina prava prioritet ni za EU, ni za Srbiju", zaključio je Nenadić.

Reagovanje Ministarstva za evropske integracije na intervju Nemanje Nenadića za Fonet:

Deo civilnog društva bi da politizuje pregovore sa EU

6. novembar 2017.

Ministarstvo za evropske integracije i Pregovarački tim za vođenje pregovora o pristupanju EU, saopštili su danas da su uočili da postoje tendencije jednog dela organizacija civilnog društva, da se proces saradnje opstruiše, a sadržaj pojedinih, pre svega tehničkih pitanja, politizuje.

„Uvek smo nastojali da o temi vladavine prava razgovaramo sa što većim brojem potencijalno zainteresovanih aktera, vrlo otvoreno i sa argumentima. Nažalost, uočavamo da postoji tendencija jednog dela organizacija civilnog društva, da se uspostavljeni proces saradnje opstruiše, a sadržaj pojedinih, pre svega tehničkih pitanja, politizuje“, kažu u Ministarstvu i Pregovaračkom timu.

U reagovanju, odgovoru na tvrdnje direktora „Transparentnosti“ Nemanje Nenadića, koje su preneli mediji, da se „ne može reći da je vladavina prava prioritet ni za EU, ni za Srbiju“, da se tom pitanju ne posvećuje potrebna pažnja, te da se nadležni bave formom, a ne sadržinom, Ministarstvo i Pregovarački tim kažu da je za njih „suština nedvosmisleno važnija od forme, baš suprotno onome što direktor Transparentnosti tvrdi“.

„Činjenica je da je Nacionalni konvent za EU deo pregovaračkih procedura od 2014. godine, ali to nikada nije bio izgovor da ne razgovaramo sa drugim platformama organizacija civilnog društva, pojedinačnim organizacijama, institutima, nacionalnim savetima...Sa svima onima koji su takav razgovor sa nama tražili“, navode Ministarstvo i Pregovarački tim. Dodaju da su uvek otvoreni za razgovor, razmenu mišljenja i saradnju sa svim organizacijama civilnog društva, bile one deo Konventa ili ne.

Deo civilnog društva bi da politizuje pregovore sa EU

06. NOVEMBAR 2017. | BEOGRAD

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

Ministarstvo za evropske integracije i Pregovarački tim za vođenje pregovora o pristupanju EU, saopštili su danas da su uočili da postoje tendencije jednog dela organizacija civilnog društva, da se proces saradnje opstruiše, a sadržaj pojedinih, pre svega tehničkih pitanja, politizuje.

„Uvek smo nastojali da o temi vladavine prava razgovaramo sa što većim brojem potencijalno zainteresovanih aktera, vrlo otvoreno i sa argumentima. Nažalost, uočavamo da postoji tendencija jednog dela organizacija civilnog društva, da se uspostavljeni proces saradnje opstruiše, a sadržaj pojedinih, pre svega tehničkih pitanja, politizuje“, kažu u Ministarstvu i Pregovaračkom timu.

U reagovanju, odgovoru na tvrdnje direktora „Transparentnosti“ Nemanje Nenadića, koje su preneli mediji, da se „ne može reći da je vladavina prava prioritet ni za EU, ni za Srbiju“, da se tom pitanju ne posvećuje potrebna pažnja, te da se nadležni bave formom, a ne sadržinom, Ministarstvo i Pregovarački tim kažu da je za njih „suština nedvosmisleno važnija od forme, baš suprotno onome što direktor Transparentnosti tvrdi“.

„Činjenica je da je Nacionalni konvent za EU deo pregovaračkih procedura od 2014. godine, ali to nikada nije bio izgovor da ne razgovaramo sa drugim platformama organizacija civilnog društva, pojedinačnim organizacijama, institutima, nacionalnim savetima...Sa svima onima koji su takav razgovor sa nama tražili“, navode Ministarstvo i Pregovarački tim. Dodaju da su uvek otvoreni za razgovor, razmenu mišljenja i saradnju sa svim organizacijama civilnog društva, bile one deo Konventa ili ne.

„Uvek smo nastojali da o temi vladavine prava razgovaramo sa što većim brojem potencijalno zainteresovanih aktera, vrlo otvoreno i sa argumentima. Nažalost, uočavamo da postoji tendencija jednog dela organizacija civilnog društva, da se uspostavljeni proces saradnje opstruiše, a sadržaj pojedinih, pre svega tehničkih pitanja, politizuje“, kažu u Ministarstvu i Pregovaračkom timu.

U reagovanju, odgovoru na tvrdnje direktora „Transparentnosti“ Nemanje Nenadića, koje su preneli mediji, da se „ne može reći da je vladavina prava prioritet ni za EU, ni za Srbiju“, da se tom pitanju ne posvećuje potrebna pažnja, te da se nadležni bave formom, a ne sadržinom, Ministarstvo i Pregovarački tim kažu da je za njih „suština nedvosmisleno važnija od forme, baš suprotno onome što direktor Transparentnosti tvrdi“.

„Činjenica je da je Nacionalni konvent za EU deo pregovaračkih procedura od 2014. godine, ali to nikada nije bio izgovor da ne razgovaramo sa drugim platformama organizacija civilnog društva, pojedinačnim organizacijama, institutima, nacionalnim savetima...Sa svima onima koji su takav razgovor sa nama tražili“, navode Ministarstvo i Pregovarački tim. Dodaju da su uvek otvoreni za razgovor, razmenu mišljenja i saradnju sa svim organizacijama civilnog društva, bile one deo Konventa ili ne.

„Sve informacije od značaja za pregovarački proces u poglavljima 23 i 24 koje su u nadležnosti Ministarstva i Pregovaračkog tima se nalaze na internet sajtu Ministarstva - akcioni planovi, pregovaračke pozicije kao i izveštaji Evropske komisije o napretku u tim poglavljima. Cilj nam je da proces bude transparentan i otvoren prema javnosti, kako bi svi građani dobili objektivnu sliku o aktivnostima i napretku o oblasti vladavine prava“, kažu u Ministarstvu i Pregovaračkom timu.

Podsećaju da je ispunjenost akcionih planova od 100 odsto cilj pregovora u poglavljima 23 i 24 u trenutku njihovog zatvaranja.

„To je jedan od ključnih razloga što se ta dva poglavlja otvaraju na početku pregovora, a zatvaraju na samom njihovom kraju“, ističu i dodaju:

„Tokom pregovora ključno je kontinuirano sprovođenje reformi i postepeno dostizanje evropskih standarda u oblasti vladavine prava. Svesni te činjenice, aktivno radimo sa svim nadležnim ministarstvima i uključenim institucijama na prvoj sveobuhvatnoj reviziji akcionih planova u cilju postizanja još boljih rezultata od trenutnih 70-80 odsto ispunjenosti od predviđenih aktivnosti u ovoj fazi, što je odličan rezultat ali smatramo da možemo da postignemo još bolji“.

Navode i da je pregovarački proces struktuiran tako da u ovoj fazi razgovora sa EU pratimo ispunjavanje prelaznih merila za poglavlja 23 i 24, koji su pretočeni u mere dva Akciona plana, kao i posebnog Akcionog plana za nacionalne manjine.

„Naravno da ćemo se složiti da ima još puno pitanja u oblasti vladavine prava koja nisu bila tema prelaznih merila, oko kojih su se složile sve države članice kao nivoa koji je potrebno postići u oblasti vladavine prava u ovoj fazi pregovora. Zato ono što moramo pratiti, informacije koje moramo imati jesu sve one koje su dostupne u izveštajima o ispunjenosti ovih Akcionih planova“, rečeno je u Ministarstvu i Pregovaračkom timu.

Zajednički ističu da izveštaje pripremaju šestomesečno i da se pre nego što ih upute Evropskoj komisiji prvo stave na uvid domaćoj javnosti i da se o njima se razgovara.

„Kod nas su sve ove informacije i izveštaji transparentni i dostupni, pretpostavljamo da je direktor Transparentnosti to bar primetio. I dalje mislimo da to nije zbog ispunjavanja forme, već radi suštine“, navode u Ministarstvu i Pregovaračkom timu.

Kako kažu, upravo je suština i razlog zašto će uskoro početi sa revizijama akcionih planova, to da se svi propusti, rokovi, mere usklade sa novim razvojem i potrebama daljih reformi u oblasti vladavine prava.

„Ne samo zbog ispunjavanja rokova iz pregovora, već zbog prevashodnog interesa naših građana da se stvari pomeraju u pravcu jačanja insitucija i vladavine prava“, ističu u Ministarstvu za evropske integracije i Pregovaračkom timu.

Reagovanje TS na saopštenje Ministarstva i Pregovaračkog tima

7. novembar 2017.

Republika Srbija
Ministarstvo za evropske integracije

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

TANJUG
Obilićev Venac 2
11000 Beograd

Zahtev za odgovor i reagovanje na saopštenje Ministarstva za evropske integracije i Pregovaračkog tima

U saopštenju Ministarstva za evropske integracije i Pregovaračkog tima (dalje: „MEI i PT“), koje je preneo TANJUG (a Ministarstvo na svom sajtu [prenelo od TANJUG-a!](#)), dana 6. novembra 2017, pod naslovom „Deo civilnog društva bi da politizuje pregovore sa EU“, neistinito se prenose, netačno tumače i stavljaju u očigledno iskrivljeni kontekst, izjave programskog direktora organizacije Transparentnost – Srbija, date u intervjuu koji je objavila novinska agencija FONET, 5.11.2017. i to na način koji može škoditi časti i ugledu. Stoga očekujemo da u skladu sa duhom saradnje, standardima javne komunikacije i zakonskim obavezama, ovaj zahtev objavitei distribuirate na isti način kao što je objavljeno i distribuirano i pomenuto saopštenje MEI i PT.

MEI i PT su naveli da „su uočili da postoje tendencije jednog dela organizacija civilnog društva, da se proces saradnje opstruiše, a sadržaj pojedinih, pre svega tehničkih pitanja, politizuje.“ U daljem tekstu ovi državni organi reaguju samo na „tvrdnje direktora „Transparentnosti“ Nemanje Nenadića“, pa je jedino logično pomisliti da su MEI i PT želeli da ukažu da upravo organizacija „Transparentnost – Srbija“ želi da opstruiše saradnju (ne vidi se jasno čiju saradnju, možda se misli na Republiku Srbiju i EU) i da politizuje „tehnička pitanja“. Međutim za ove optužbe MEI i PT ne navode ni jedan dokaz, to jest, ne ukazuju ni na jednu izjavu N. Nenadića koja bi poslužila kao pokazatelj „opstrukcije saradnje“ ili „politizacije tehničkih pitanja“.

Dalje, MEI i PT, navodno odgovarajući na tvrdnje Nemanje Nenadića, kažu da je za njih „suština nedvosmisleno važnija od forme“. Pošto se u izjavi Nemanje Nenadića uopšte ne pominje da je za MEI i PT „forma važnija od suštine“, reagovanje takvom tvrdnjom je bespredmetno. Komentar Nemanje Nenadića odnosio se na precizno identifikovan dokument – [saopštenje MEI i PT](#), koje je predstavljeno kao reakcija neidentifikovanog lica iz MEI/PT TANJUG-u, a sve to na izveštaj koalicije „prEUgovor“ o praćenju napretka u poglavljima 23 i 24 pregovora Republike Srbije i EU. Nenadić je u intervjuu ukazao da su se MEI i PT u tom saopštenju bavili formom komunikacije između koalicije nevladinih organizacija prEUgovor i MEI/PT (da je koalicija trebalo da pre predstavljanja izveštaja zatraži neke informacije od MEI/PT, da koalicija prEUgovor nije deo platforme Nacionalni konvent za EU i slično), a da se nisu bavili sadržinom izveštaja te koalicije (Transparentnost Srbija je jedna od sedam organizacija koje čine ovu koaliciju).

Pošto su i reakcije MEI / PT i [izveštaj koalicije prEUgovor](#) javno dostupni dokumenti, svako ko je zainteresovan može i sam da se uveri da se saopštenje MEI/PT zaista ne odnosi na sadržinu izveštaja prEUgovor-a, već na pitanje komunikacije između MEI/PT i civilnog društva i razne forme te komunikacije (preko platforme EU Konventa ili van nje).

MEI i PT dalje u reagovanju objašnjavaju šta je Konvent i da su uvek bili spremni da razgovaraju i sa drugim koji su takav razgovor tražili, te da su sve informacije o pregovaračkom procesu iz nadležnosti MEI i PT objavljene na sajtu. Intervju N. Nenadića se uopšte nije bavio ovim pitanjima. MEI i PT iznose tvrdnju da je „ispunjenost akcionih planova od 100 odsto cilj pregovora u poglavljima 23 i 24 u trenutku njihovog zatvaranja.“ Dalje tvrde da je „tokom pregovora ključno kontinuirano sprovođenje reformi i postepeno dostizanje evropskih standarda u oblasti vladavine prava“, te da se revizija AP radi „u cilju postizanja još boljih rezultata od trenutnih 70-80 % ispunjenosti od predviđenih aktivnosti u ovoj fazi, što je odličan rezultat ali smatramo da možemo da postignemo još bolji“.

U ovom delu reagovanja MEI i PT polemišu (mada se to ne navodi) sa tvrdnjom N. Nenadića iz [intervjua](#) da je ispunjavanje planova ispod 100% neuspeh („a sve ispod 100% je neuspeh, ako je to zaista prioritet. Očigledno je da se unutar same izvršne vlasti tom pitanju ne posvećuje dovoljno pažnje“).

Ovom prilikom izražavamo čuđenje zbog takvog stava MEI i PT. Naime, učinak državnih organa Srbije u ostvarivanju akcionih planova se meri u odnosu na one aktivnosti koje su dospele u tom trenutku, a ne u odnosu na postavljene ciljeve do momenta pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji. Tako, kada Vladino telo za praćenje primene AP za poglavlje 23 [napiše](#) da je realizovano 66% aktivnosti za celo to pregovaračko poglavlje, odnosno 53% za deo koji se odnosi na borbu protiv korupcije, ti procenti izražavaju stepen ostvarenosti obaveza koje je trebalo izvršiti do kraja septembra 2017, kao i onih aktivnosti koje se vrše kontinuirano, a ne ukupnog broja zadataka koji stoje pred Srbijom do momenta pristupanja. S obzirom na to da je rokove za sprovođenje aktivnosti utvrdila upravo Vlada Srbije, svojim [zaključkom od 27. aprila 2016](#), jedino je primereno smatrati da se samo 100% ispunjenosti plana može smatrati zadovoljavajućim uspehom.

U nastavku saopštenja, MEI i PT navode kako je strukturiran pregovarački proces, šta su prelazna merila oko kojih su se složile sve države članice kao nivoa koji je potrebno postići u oblasti vladavine prava i kako se pripremaju izveštaji. Ništa od toga nije bio predmet intervju sa N. Nenadićem.

MEI i PT zatim ističu da pre nego što upute izveštaje o ispunjenju akcionih planova Evropskoj komisiji te izveštaje stavljaju na uvid domaćoj javnosti i da se o njima razgovara. Nakon toga navode: „Kod nas su sve ove informacije i izveštaji transparentni i dostupni, pretpostavljamo da je direktor Transparentnosti to bar primetio. I dalje mislimo da to nije zbog ispunjavanja forme, već radi suštine“. Neshvatljivo je da MEI i PT dopuštaju sebi ovakav način javne komunikacije. Naime, ne samo da je direktor Transparentnosti „primetio“ izveštaje o sprovođenju akcionih planova za pregovaračka poglavlja, već je sadržaj tih izveštaja nekoliko desetina puta komentarisao u javnosti, uključujući i nekoliko javnih skupova na kojima je o sprovođenju Akcionog plana za poglavlje 23 diskutovao upravo sa predstavnicima (sadašnjeg) Ministarstva za evropske integracije i članovima Pregovaračkog tima.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja otvorena u našem Antikorupcijskom savetovalištu:

Rajski papiri

Nakon otvaranja dokumenata („Rajski papiri“) u vezi sa posedovanjem preduzeća u inostanstvu u državama koje pružaju posebne pogodnosti, Savetovalište je primilo nekoliko poziva u kojima građani tvrde da imaju podatke u vezi sa državljanima Republike Srbije koji navodno imaju preduzeća u tim zemljama i posluju na nelegalan način. Nakon pojašnjavanja načina funkcionisanja tzv. offshore preduzeća i podataka koji bi mogli da se povezuju sa mogućom korupcijom, s obzirom da se kao organizacija bavimo pitanjima vezanim za korupciju, dalje očekujemo konkretnije podatke kako bismo utvrdili moguće veze. Ono što građani ispuštaju iz vida jeste da offshore poslovanje dozvoljeno, te da je najpre potrebno utvrditi da li postoje nezakonite finansijske radnje vlasnika preduzeća. U slučajevima koje zanimaju naše Savetovalište, istražujemo da li se poslovima tih preduzeća oštećuje javni interes i da li su vlasnici povezani sa licima koja imaju uticaj i ovlašćenja u Srbiji.

Uzbunjivač

Među prijavama koje smo primili, jeste i obraćanje uzbunjivača u vezi sa konkursom za popunjavanje radnih mesta u jednoj instituciji u Republici Srbiji. Nakon postupaka unutrašnjeg i spoljašnjeg uzbunjivanja, stranka Savetovališta je svoj interes pokušala da zaštiti i na sudu, međutim nije zadovoljna ishodom i naša organizacija će pokušati da utvrdi eventualne propuste u radu, ukoliko ih je bilo. Stranka prilaže dokaze kojima osporava tvrdnje da je moguća puna zaštita uzbunjivačima u Srbiji, jasno ističući problem u postupanju poslodavaca i radnjama zaštite uzbunjivača. Iznete tvrdnje se na određeni način uklapaju sa zaključcima koje je naša organizacija donela u vezi sa manjkavostima zakonske regulative i sistema zaštite građana koji prijavljuju nedozvoljene aktivnosti kod svojim poslodavaca.

Mediji

Tajna “trećih ljudi”

Vreme, autorski tekst Nemanje Nenadića, 9. novembar 2017.

Priča predsednika SNS Vučića o prikupljanju hiljada identičnih priloga za tu stranku verovatno neće biti dokaz ni u kakvom krivičnom postupku zbog lažiranih podataka odavaocima priloga. Ne (samo) zato što su istražni organi pod političkom kontrolom, već zbog onog uvodnog dela opisanog „scenarija“ uplate kada Vučić kaže: „Ne znam da li je to tako, al’ pretpostavljam“.

Iako zbog ovih ograda, izjava ne predstavlja ni priznanje ni optužbu da je novac za kampanju prikupljan na nelegalan način, to ne znači da ovde nema posla za javnog tužioca. Naprotiv, razlozi za sumnje u verodostojnost podataka su jednako postojali i pre, kao što postoje iposle intervjua koji je predsednik dao za „Insajder“.

Zašto bi uopšte predsednikova izjava davala povoda za istragu? Ukratko, zato što je on opisao scenario gde „treći čovek iz kafane“, pod svojim imenom uplaćuje stranci 400 evra koje je upravo dobio od poznanika, znajući da to čini kako bi stvarni davalac priloga izigrao zakonsku zabranu. Jedna od najvažnijih i najsnažnijih odredaba Zakona o finansiranju političkih aktivnosti iz 2011. jeste član 13, st. 3: „Zabranjeno je davanje priloga političkom subjektu preko trećeg lica“. Ova zabrana je praćena pretnjom kazne u krivičnom delu iz člana 38. istog zakona. Delo je loše formulisano, a Transparentnost – Srbija je u više navrata tokom poslednjih šest godina bezuspešno predlagala Ministarstvu pravde da se ovo krivično delo preformuliše.

Kaže Zakon: „Ko daje, odnosno u ime i za račun političkog subjekta protivno odredbavi sredstva za finansiranje političkog subjekta protivno odredbama ovog zakona u nameri da prikrije izvor finansiranja ili iznos prikupljenih sredstava političkog subjekta, kazniće se zatvorom od tri meseca do tri godine.“ U Vučićevoj priči o „trećem čoveku iz kafane“, kada bi bila istinita, moglo bi se pronaći nekoliko aktera koji se uklapaju u opis. Tu su i vlasnik 800 evra koji voli stranku, kao i formalni uplatilac 40.000 dinara. Ako je za lažiranje podataka o poreklu uplaćenog novca znalo i neko „odgovorno lice“ iz stranke, onda i ono može da se krivično goni. U slučaju vrednijih nezakonitih priloga (više od 1,5 miliona dinara) i zaprećena zatvorska kazna je veća – od šest meseci do pet godina.

Scenario koji je Vučić opisao je neuverljiv. Praktično je nemoguće da nekoliko hiljada ljudi slučajno postupi na isti način. Pored toga, ni obrazloženje razloga za nezakonito postupanje ne stoji. Dozvoljena visina priloga po jednom fizičkom licu je 20 prosečnih plata, znači, blizu 900.000 dinara. Postoji, međutim, jedan drugi limit i tu već dolazimo do jednog mogućeg razumnog razloga za armiju „trećih ljudi“ i njihovih kloniranih donacija: vreme objavljivanja. Imena donatora i visina njihovih priloga

LIČNI STAV

Kako se finansira SNS

Tajna „trećih ljudi“

Zašto bi Vučićeva izjava davala povoda za istragu? Zato što jedna od najvažnijih i najsnažnijih odredaba Zakona o finansiranju političkih aktivnosti glasi: „Zabranjeno je davanje priloga političkom subjektu preko trećeg lica“

Piše: Nemanja Nenadić

Priča predsednika SNS Vučića o prikupljanju hiljada identičnih priloga za tu stranku verovatno neće biti dokaz ni u kakvom krivičnom postupku zbog lažiranih podataka o davaocima priloga. Ne (samo) zato što su istražni organi pod političkom kontrolom, već zbog onog uvodnog dela opisanog „scenarija“ uplate kada Vučić kaže: „Ne znam da li je to tako, al’ pretpostavljam“. Iako zbog ovih ograda, izjava ne predstavlja ni priznanje ni optužbu da je novac za kampanju prikupljan na nelegalan način, to ne znači da ovde nema posla za javnog tužioca. Naprotiv, razlozi za sumnje u verodostojnost podataka su jednako postojali i pre, kao što postoje iposle intervjua koji je predsednik dao za „Insajder“.

Zašto bi uopšte predsednikova izjava davala povoda za istragu? Ukratko, zato što je on opisao scenario gde „treći čovek iz kafane“, pod svojim imenom uplaćuje stranci 400 evra koje je upravo dobio od poznanika, znajući da to čini kako bi stvarni davalac priloga izigrao zakonsku zabranu. Jedna od najvažnijih i najsnažnijih odredaba Zakona o finansiranju političkih aktivnosti iz 2011. jeste član 13, st. 3: „Zabranjeno je davanje priloga političkom subjektu preko trećeg lica“. Ova zabrana je praćena pretnjom kazne u krivičnom delu iz člana 38. istog zakona. Delo je loše formulisano, a Transparentnost – Srbija je u više navrata tokom poslednjih šest go-

dičkom licu je 20 prosečnih plata iz prethodne godine, znači, blizu 900 hiljada dinara. Postoji, međutim, jedan drugi limit i tu već dolazimo do jednog mogućeg razumnog razloga

predstavljaju, u principu, javni podatak, ali u praksi postaju dostupni tek kada prođe mesec i više dana od izbora. U međuvremenu, postoji dužnost objavljivanja samo za one priloge čija vrednost premašuje jednu prosečnu platu. Prilozi od 40.000 dinara su sasvim blizu, ali ispod te granice. Dakle, možda je umnoženi „treći čovek“ bio potreban da bi se odložilo objavljivanje podataka o visini prikupljenog novca iz privatnih izvora.

To što znamo šta se nije desilo, ne znači još uvek da znamo šta jeste. Prva teorija, koja se i meni činila najuverljivijom jeste da je ovde reč o nekoj modifikovanoj varijanti „partijskog poreza“, vraćanja dela prihoda stečenog po osnovu položaja u javnom sektoru partiji koja je zaslužna za imenovanje. Za razliku od političkih stranaka koje su od svojih funkcionera naplaćivale uvećanu članarinu ili od njih prikupljale značajne priloge za kampanju (što je bilo naročito zastupljeno kod DS-a, a u manjoj meri i SPS-a), izgledalo je kao da je SNS rešila da jednokratno naplati unapred dogovorenu sumu od pristalica koje je nečim zadužila. Uverljivosti te teorije doprinosi značajna zastupljenost lokalnih funkcionera na spisku donatora.

Sve druge pretpostavke koje se ovih dana mogu čuti u javnosti, a čemu je nesumnjivo svojim izjavama bitno doprineo sam predsednik stranke, zasnivaju se na pretpostavci da uplaćeni novac uopšte ne pripada navedenim davaocima priloga, već da su gotovinu koja je stigla sa neke druge strane, uplatili pouzdani partijski „treći ljudi“.

Iako je ova tema postala aktuelna nakon nedavnog objavljivanja BIRN-ovog istraživanja o kontroli donacija na parlamentarnim izborima 2014, treba istaći da je bilo napisano na tu temu i neposredno nakon ovogodišnje kampanje. Lokalni internet portal „Žig info“ izneo je optužbe za nezakonito finansiranje vladajuće SNS u Grockoj. Prema napisima tog portala, tokom kampanje uredništvo je dobilo informaciju da su radnici pretežno javnih preduzeća i članovi SNS dobili poziv da se jave kod sekretarice opštinskog odbora stranke, da su tamo dobili po 40.000 dinara, koje su zatim uplaćivali na račun stranke pod svojim imenom. Potvrdu iz banke su vraćali kao dokaz. Portal takođe kaže da su se njihovi novinari nalazili u bankama kada je krenula „navala“ uplatilaca. Obično su plaćali novčanicama od 5000. „Sloj ljudi koji dolazi i uplaćuje po više desetina hiljada na račun SNS-a je pod znakom pitanja, jer se ne može steći utisak da su u mogućnosti da tu sumu novca doniraju bilo kome. Mnogi od njih su se pobunili kada na donirani iznos moraju da plate i proviziju na „donirani“ novac“. Nakon objavljivanja finansijskih izveštaja, kao potvrdu svojih sumnji, oni navode da je među donatorima pronađeno 78 Gročana, među kojima su u većini slučajeva „imena radnika javnih preduzeća u Grockoj ili pak funkcionera“. Za sada nema podataka da li su ove sumnje ispitane.

Dok je sa stanovišta poštovanja zakona najbitnije ispitati sumnje u poreklo novca, zanimljivo je sagledati i razloge zbog kojih je SNS posegla za ovim vidom masovnog finansiranja u 2014. i 2017. Za razliku od

izbora iz 2012, u koje je SNS ušla sa simboličnom budžetskom potporom, bez oslonaca u javnim institucijama i bez podrške glavnih medija, sada je situacija bila obrnuta. SNS iz 2017. je mogla sa sigurnošću da računa na oko 200 miliona dinara iz budžeta po osnovu izvesnog ulaska u drugi krug (pored 29 miliona koje su dobili svi kandidati). Zahvaljujući izmenama Zakona o finansiranju političkih aktivnosti s kraja 2014, a koje je predložila poslanička grupa SNS, za izbornu kampanju su mogli da koriste i budžetski novac dobijen za finansiranje redovnog rada. Po tom osnovu je iskorišćeno 114 miliona dinara ovom prilikom. U koaliciji koja je stala iza predsedničkog kandidata bile su i sve druge stranke na vlasti koje su stavile na raspolaganje deo svojih resursa. Taman da stvarni ili lažni donatori nisu uplatili ni dinar, SNS bi imala na raspolaganju približno istu količinu novca za kampanju kao i svi drugi predlagači kandidata zajedno (oko 520 miliona dinara).

Neravnoteža u zastupljenosti u medijskom informativnom programu, zasnovana na funkcionerskoj kampanji, po obimu je potukla rekorde sa prethodnih parlamentarnih izbora iz 2016. i predsedničkih iz 2012. Npr. Vučić je, prema nalazima monitoringa TS, tokom ove kampanje imao 40 odsto više poslova u svojstvu javnog funkcionera nego u izornoj kampanji 2016. Kao što je TS dokazala na primeru beogradskih izbora iz 2014, kada se upregnu javni promotivni resursi, koji stoje na raspolaganju gradskim funkcionerima, pobeda na izborima se može ostvariti i bez plaćene izborne kampanje. Usled svega toga čini se da upumpavanje više od dva miliona evra kroz istovetne priloge predstavlja nepotreban rizik i trošak (ko god da ga je na kraju snosio).

Bilo bi logično da javni tužioci svoja istraživanja započnu od onih tačaka gde postoje najsnažniji razlozi da se sumnja u verodostojnost navoda o davaocima priloga. Slično kao i posle kampanje iz 2014, to su situacije na koje redovno ukazuje Agencija za borbu protiv korupcije, na osnovu ukrštanja podataka sa bazom korisnika socijalne pomoći, kao i slučajevi koji „pale lampice“ kod Uprave za sprečavanje pranja novca (npr. uplata gotovine na račun i prosleđivanje novca političkoj stranci odmah potom). Ništa manje zanimljive bile bi i druge vrste istraživanja – o tome iz kojih mesta potiče najviše organizovanih davalaca priloga i kako se to odrazilo na karijeru lokalnih rukovodilaca.

Za razliku od hipotetičkih odgovora u pogledu načina prikupljanja priloga za sopstvenu stranku, predsednik SNS je bio izričit kada je govorio o ceni kampanje dva protivkandidata. Za kampanju Vuka Jeremića je ustvrdio da je koštala 7 miliona evra, a za kampanju Saše Jankovića 2,5 miliona. Prema zvaničnim izveštajima, Jeremićeva kampanja je koštala 262 miliona dinara, oko 4,8 miliona evra manje nego što Vučić tvrdi, a Jankovićeve 10 puta manje nego što Vučić tvrdi (blizu 31 milion dinara).

Pošto je reč o tvrdnji da je počinjeno krivično delo (ili pak o lažnom optuživanju), istraga bi svakako mogla da počne sa prikupljanjem onih informacija koje su nakon intervjua za „Insajder“ ostale nedorečene.

